

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TAL'IM FAN VA INNOVACIYALAR VAZIRLIGI

BERDAQ NOMIDAGI QORAQALPOQ DAVLAT UNIVERSITETI



KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI VA BAHOLASH MEZONI

“AN’ANAVIY CHOLG’U IJROCHILIGI” FANI

**60211500-Cholg'u ijrochiligi: an'anaviy cholg'ular
ta'lim yo'nalishi uchun**

Toshkent – 2023 yil

Dastur Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti Kengashining
2023-yil ____-_____-sonli yig'ilish qarori bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchilar: Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti
“San’atshunoslik” fakulteti “San’atshunoslik” kafedrası mudiri
docent S.Ayapov

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti
“San’atshunoslik” fakulteti “San’atshunoslik” kafedrası
assistenti N.Asqarov

O‘zbekiston Respublikasi San’at arbobi professor, Q.Zaretdinov

Taqrizchilar: Nukus shahar 1-son bolalar musiqa va san’at maktabi derktori
Pedagogika fanlari boyicha falsafa doktori (PhD), docent
A.Erejepov

Kirish

60211500 - Cholg'u ijrochiligi: (an'anaviy cholg'ular) ta'lim yo'nalishlari bo'yicha "Ixtisoslik"dan 1-ijodiy imtihon dasturi va 2-ijodiy fan "Musika adabiyoti va nazariyasi"dan abituriyentlarning amaliy-nazariy ko'nikma va malakalarini aniqlash uchun mo'ljallangan. Ushbu ta'lim yo'nalishi bo'yicha hujjat topshirgan abituriyentlar musiqiy asar ijrosi va boshqa amaliy topshiriqlar borasida ish bajaradilar. Bajariladigan vazifalar tasdiqlangan mezon asosida baholanadi.

"Ixtisoslik"dan ijodiy imtihon maqsadi va vazifalari

60211500 - Cholg'u ijrochiligi: (an'anaviy cholg'ular) ta'lim yo'nalishi bo'yicha ijodiy imtihon dasturi abituriyentlarning amaliy ijrochilik ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

Abituriyentlarning umumiy tayyorgarlik darajasi, qobiliyati, iqtidori, bilimi, dunyoqarashi va aql zakovati hisobga olingan holda me'yoriy dastumi o'zlashtirish ustida ish olib boriladi.

"An'anaviy cholg'u ijrochiligi" fanini o'zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - abituriyentlar turli yo'nalishlarda bilimlarga ega bo'lganliklarini o'zlarining ijro mahoratini namoyish etishlaridan iboratdir. Alohida e'tibor professional darajali ijroni mukammallashtirishga, uni yuqori badiiy saviyada ko'rsatib berishga qaratilishi kerak. "An'anaviy cholg'u ijrochiligi" fani yuzasidan abituriyent davr talabiga binoan dunyoqarashi keng bo'lgan, ya'ni insoniyat madaniyati, tarixi, rivojlanish pog'onalari xususan, adabiyot va san'at sohasida teran fikr yuritish bilan birga, bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi shart.

Abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

60211500 - Cholg'u ijrochiligi: (an'anaviy cholg'ular) ta'lim yo'nalishi bo'yicha o'qishga kirayotgan abituriyentlarni saralash maqsadida sinfda kirish talablariga mos dasturlarni ijro etib berishi ko'zda tutilgan.

O'qishga kiruvchi 30 daqiqagacha bo'lgan vaqt mobaynida ijro dasturi (turkum shakldagi maqom asari, o'zbek xalq musiqasi, bastakorlik asari namunalari)ni ijro etib berishi talab etiladi.

"An'anaviy cholg'u ijrochiligi" sohasi bo'yicha o'qishga kiruvchilar quyidagi bo'limlardan iborat tanlovli imtihon topshiradi:

1. Cholg'uda ijro dasturi;
2. Musika adabiyoti va nazariyasi fanidan kasbiy-ijodiy (og'zaki) imtihon.

1. Cholg'uda ijro dasturi

60211500 - Cholg'u ijrochiligi: (an'anaviy cholg'ular) ta'lim yo'nalishiga ariza topshirgan barcha abituriyentlar belgilangan ro'yxat asosida, tayyorlangan dastur (turkum shakldagi maqom asari, xalq kuylaridan namuna, bastakorlar ijodiga mansub asar)ni yakka tarzda, jo'rnavoz jo'rligida yoddan ijro etishadi.

Abituriyent asarlar musika matnini xatosiz, ko'rsatilgan sur'atda, ijro shtrixlarini to'g'ri qo'llagan holda, tovushlarni sof ifoda etib, pozitsiya va applikaturalarni to'g'ri qo'llagan holda asarni badiiy mohiyati va milliy xususiyatlarini to'liq talqin etib berishi zarur. Asarda musiqiy ifoda vositalari va

milliy ijrochilik bezaklarini qo'llanilishi, tovush kuchi va uni boshqarish, hamda uning sifati muhim ahamiyatga ega.

Taxminiy ijro dasturi quyidagilardan ihorat

1. Shashmaqom cholg'u bo'limidan Tasnif, Tarje', Gardunlar yoki Muxammaslardan biri.
2. Shashmaqom, Farg'ona-Toshkent, Xorazm maqomlarining 1-guruh sho'balaridan biri Saraxbor, Talqin, Nasr, Savt yoki Mo'g'ulcha va h.k.
3. Xalq kuylari yoki bastakorlar ijodiga mansub musiqiy asarlardan biri. Masalan: "Mushkiloti Dugoh", "Mushkiloti Segoh", "Surnay navosi", "Surnay Irog'i", "Nasrullohi", "Navro'zi Ajam", "Ajam" va uning taronalari va boshqalar.

Ijodiy imtihon abituriyent tomonidan bajariladigan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

№	Ijro talablari	To'liq javob uchun ball
1.	Asar matnining to'g'riligi	10,0 ballgacha
2.	Tovush sifati va uni boshqarish	10,0 ballgacha
3.	Applikaturaning qo'llanishi	10,0 ballgacha
4.	Sahna madaniyati	6,0 ballgacha
5.	Asami usulda to'g'ri ijro etilishi	10,0 ballgacha
6.	Musiqiy ifoda vositalarining to'g'ri qo'llanishi	10,0 ballgacha
7.	Shtrix va dinamik belgilarning ishlatilishi	10,0 ballgacha
8.	Intonatsiya sofligi	10,0 ballgacha
9.	Asar xususiyatini ochib berilishi	7,0 ballgacha
10.	Sur'atning to'g'ri tanlanishi	10,0 ballgacha
Jami:		<u>93,0</u>

Ijro dasturi bo'yicha to'plash mumkin bo'lgan maksimal ball-93 ball

2. "Musika adabiyoti va nazariya"

a) "Musika nazariyasi"

Musika nazariyasi fanidan abituriyent bilimiga qo'yiladigan talablar

- musiqiy-nazariy qonuniyatlarini bilish;
- nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash;
- nazariy tushunchalar asosida garmonik tuzilmalar va intervallar tuzish;
- berilgan interval va akkordlarni aniqlash va tegishli tonalliklarga yechish;
- musiqiy-nazariy tilning barcha tarkibiy qismlarini bilish va amaliyotda qo'llash;
- musiqiy-nazariy atamalarini bilish.

Abituriyent "Musika nazariyasi" fanidan o'quv dasturi doirasida to'laqonli bilimga ega bo'lgan holda, og'zaki topshiriqlarni xatosiz bajarganda, musiqiy-nazariy qonuniyatlarini tahlil qilish, musiqiy-nazariy va amaliy ko'nikmalarini

namoyish qilganda, shuningdek, fan ho'yicha bilimlari yuqori badiiy darajada bo'lganida baholanadilar.

Musiqi nazariyasi fanidan kasbiy (ijodiy) imtihonda abituriyent lomonidan bajarilgan ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

OG'ZAKI:

BAHOLASH MEZONI:

№	Savollar mazmuni	To'liq javob uchun ball
1.	Berilgan tovushdan major, minor ladlarining uch xil turi va xalq lادلarni tuzish	10,0 ballgacha
2	Berilgan tovushdan ko'rsatilgan diatonik va xromatik intervallarni tuzish, ularni tonalligini aniqlash va yechish	10,0 ballgacha
3.	Berilgan tovushdan ko'rsatilgan akkordlarni tuzish va ularni tonalligini aniqlash va yechish	13,0 ballgacha
Jami:		33,0

“Musiqi nazariyasi” bo'yicha abituriyentlarning to'plash mumkin bo'lgan maksimal ball - 33,0 ball.

b) “Musiqi adabiyoti”

Kollokvium tarzidagi suhbatdan abituriyentning “Musiqi adabiyoti” fanidan jahon, rus, o'zbek musiqasi tarixiga oid savollarga javob berishi, topshirgan yo'nalishi tarixi haqida bilim darajasi qanday ekanligi bilib olinadi. Og'zaki ravishda savollar mazmun-mohiyatini ochib berish talab etiladi.

BAHOLASH MEZONI

№	Savollar mazmuni	To'liq javob uchun ball
1.	O'zbek musiqi adabiyotidan savollarga javob	15,0 ballgacha
2.	Rus musiqi adabiyotidan savollarga javob	7,5 ballgacha
3.	Chet el musiqi adabiyotidan savollarga javob	7,5 ballgacha
Jami:		30,0

“Musiqi adabiyoti” bo'yicha to'plash mumkin bo'lgan maksimal ball - 30,0 ball.

Mazkur ta'lim yo'nalishida kasbiy-ijodiy (og'zaki) imtihonlarga jami qo'yiladigan maksimal ball - 156,0 ball.

Kasbiy- ijodiy (og'zaki) imtihonlarni o'tkazish tartibi

60211500 - Cholg'u ijrochiligi: (an'anaviy cholg'ular) ta'lim yo'nalishiga hujjat topshirgan abituriyent jadval asosida belgilangan kunlarda va tartibda 1 akademik soat vaqt davomida “An'anaviy cholg'u ijrochiligi” fanidan ijodiy imtihon topshiradi. Imtihonlar yakka tartibda Qabul komissiyasi tomonidan belgilangan auditoriyalarda o'tkaziladi.

Ijodiy ishni qabul qiladigan komissiya abituriyentdan ijro dasturi, bo'yicha imtihonni qabul qilib oladi.

Ixtisoslik fanidan ijodiy imtihonlarda qatnashmagan abituriyentlar keyingi sinovlarga kiritilmaydi.

Apellatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha institut qabul komissiyasining apellatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin.

Murojaat mazmuni faqat o'zining ballari yuzasidan bo'lsa qabul qilinadi, boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.